

LUMINARELE.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiósa invoientia.

Miercuri

Nr. LXX.

28 Aprile. 1848

A U S T R I A.

VIENA, 13:25 apr. M. Sa prein un pre In. Patente dein acea di dede Constitutiunea promisa in 15 mart. a. c. Ea sta dein VII capete si 59 §§; si se apléca la urmatoriele tieri: Boemia, Galicia, Lodomeria, Bucovina, Iliria, Dalmatia, Austria, Salzburg, Stiria, Silesia, Moravia si Tirolu. I. In § 4 se garantizesce toturoru poporaloru (Volksstammen) nevetemarea natiunalitatiloru si limbelorulu. Garantia impaciuntoria, ce in noua Constitutiune a Ungariei nu se afla. Dupa § 5, coron'a e ereditaria in cas'a Habsburgo-Lotaringica dupa sanctiunea dein 19 apr. 1713; — § 6, urmatoriulu in scaun dupa al 18 anu implenit e maiorenu; — II. § 8, person'a Cesarelui e santa, nevetemata, nerespundiatoria; ordenantiele sale inse spre deplena valoare trebue a fi subscrise si de un ministru respundiatoriu; — § 15, sanctiunea legiloru se cuvene numai Cesarelui; — § 16, Cesaarele chiama in totu anulu diet'a; si la mortei, diet'a are a se aduna la patru septamane; — § 17, toturoru cetatianiloru e asecurata deplena libertatea credentiei si a personei; — § 19, libertatea cuventului si a tipariului e asecurata; — § 20, secretulu epistoleloru e nevetematu; — § 21, dreptulu petitioniloru si al adunariloru e garantizatu toturoru cetatianiloru; — § 22, emigratiunea e neimpiedecata; — § 29, dreptatea se va administrá prein procedura publica si cu gur'a. — III, de ministrii. — IV. De dieta, ce va sta dein doue Camere: Senatu, si a Deputatiloru. Senatul va sta dein principii de sange dupa 24 ani, dein membri alesi de Imperatul prenu viatia, si dein 150 membrii representatori proprietariloru mai mari pre 5 ani; — er' Camar'a deputatiloru dein 383 membri alesi pre temeulu poporatiunei si representatiunea toturoru intereseloru cetatiane, pre 5 ani. — VI. De activitatea dietei. — VII. De Staturile provinciali. — Patentele e subscrise de M. Sa si cinci ministri: Ficquelmont, Pillersdorff, Kraus, Sommaruga, Zanini.

Constitutiunea acést'a fii acceptata in Viena cu nespusu jubilu si entusiasmu; de unde M. Sa se afla indemnata asi descoperi deplena multiemire catra credentiosii Vienesi prenu acea acuprendere. M. Sa intru o scrisoria dein 26 apr. catra ministrulu celoru dein la-intru dice:

,Dina de eri de pururea o voiu numerá intre a celea, in carele provedentia mia donatu cele mai bene facutorie impresiuni si mai imbucuratorie sentiemente.

,Paciuit'a si multiemitori'a acuprendere a patentelului de Constitutiune, prein carele eu sperazu a fi fundatu prenu totudeaun'a fericirea

incredentiatelorulu mele popora; nobile-pompos'a portare a gardei nationali si semnele de buna voia de alipirea catra Cas'a si Person'a mea; nevoientiele necrutiatorie ale mai multoru insociri formate prenu scopuri de tota laud'a si animitu ale insocirei de lectura juridice-politice, ale insocirei artistice, ale insocirei de cantare barbatesca, caror'a se adausera gard'a natiunale, legiunea academica si o parte numerosa a poporatiunei dein residentia, spre ami aratá amorea si multiemit'a prein o procesiune cu factii magnifica, mi-demustra, cum ca ei ingrigiarea si dorirea mea, de ami santi viati'a spre benele lorulu, adevratu o cunoscú si cu incredentiare o intempina.

,Togm'a asia cunoscú Io si sentiu inalt'a demnetate, de a fi chiamatu spre portarea ursiteloru unui atare poporu, si ve incumetu cá acesta spresiune porcesa dein la-intrulu animei mele se o faci cunoscuta credentiosilorulu miei locuitori dein residentia.

Vienna, 25 apr. M. Sa bene voí in loculu fostulu ministru al dreptatei a denumi pre ministrulu de acum al instructiunei, Bar. de Sommaruga, remanendui interimaliter si acestu ministeriu. — Ministeriulu celoru dein afora incunoscútiá, cum ca dupa ostilitatile dein partea guberniului Neapolitanu si Toscanu, reprezentatoriloru acestor'a la Curtea imperatesca li-s'au dau pasurile inapoi.

— Pedeps'a cu hat'a s'a stersu in tota oatea imperatesca, pan' si in Transilvania. Ore, candu va dá D. dieu, se cadia acestu sceptru tiranicu si dein man'a Solgabiraeloru, tisturiloru si biraeloru domnesci? Pote cá asepta cine va ca si aici se demande M. Sa? O omeni! carii neci ce e spre rusinea genului omenescu nu vreti a sterge fora demandare de susu, prenu voi in desiertu este tota invetiatur'a morale a evangeliului si a filosofiei.

Austria si Principatele dela Dunare.

(Dupa Gazet'a Vienese)

MISICAREA, ce á purcesu dein Viena, cu o rapedime de fulgeru se intense pan' la cele mai dein urma margini ale Statului. In loculu nemisicarii impietrite se incepú o pornire si undare a natiuniloru, o activitate desceptata dupa un lungu somnu luptanduse prenu garantié si noue forme de esistencia. Austria, prototipulu stabilitatei impietrite, e acum foculu misicariloru politice, obiectulu mirarei si minunarei prenu popora. Numai o tiera dein monarchia in apusulapeda man'a fratiesce intensa a Austriei libertate si sangereza intru o lupta infioratoria, prenu noi si prenu ei, pierdiatoria; candu dein cuntra,

de catra resaritul celu mai de margine poporul Poloniei saluteza acesta redicare a Austriei ca pre un inainte mergutoriu si cunditiune a redicarei sale. Ci catra a media-di a monarchiei unde poterosei misicari batu preste marginile provincioloru invecinate Slavice si Romanesci. Poporale crestiane dela valea mai dein diosu a Dunarei pan' la Balcanu ostenite de domnia turcesca si de rusinatori'a protectiune rusesca, incepu ase misica; atense de borea sborului libertatei forascire presentu o mare, inaltatoria venitorime. Acea, ce inainte de pucine lune se pare a setiene de imperati'a ipotesiloru celoru mai indrasnetie, a utopieloru politice, se infaciosieza astadi ca ver' asemene, ba cá necesariu de e firescu. Imperatierea Austriei preste popora libere, in libertate fratiesce impreunate, cumnate pan' la Balcanu, — de catra a media di acestui tienutu o Imperati'a potente grecesca cu Crucea Rescumpararei de subtu turci si rusi pre maretia basereca a Sofiei, a-cestea de acum inainte numai sunt visuri, ci them'a Europei desceptate, impede-vedintorie. Mai curundu partea lunei nostre nu va ajunge la pace-repau, ast'a trebue se fia vedinta si de ochiulu celu mai intunecatu. Intrega valea de diosu a Dunarei cu tote riurile, ce descendiendu dein culmea Emi-muntelui se versa intr'insa, setiene firesce, geografice, politice si nationale ca o depleniare necesaria de Sistem'a Staturiloru austriaca.

Se ne intorcemu inainte de tote ochii spre ambe principatele Dunarei: Moldova si Romania. Ele ne stan mai aproape, si ne intendu bracia-le inainte; precum nimenea va nega a fora de Rusulu. E'ca si incepuramu a audi de rescolari in principate, — au cautavomu si acum ca in 1827 cu apatia la intratea trupeloru rusesci protegitorie, suferi-vomu o mare-poterosa propaganda intrarmata a panslavismului in costele imperati-ei de a media di provinciile Dunarei astapta protectiune, adeveratu, inse nu dela — ci in cuntra Rusiei. Ele vreu a lapeda jagulu, ce li-l'au pusu pre gramadi tractatele de la Akierman (1826), si dela Adrianopole (1827); ele nu vreu a sci de maranemosulu protectoratu al Rusiei si de pre sumetii ei proconsuli in Jasi si Bucuresci, neci de fanariotic'a — muscalesca regime a unui — — Se aruncamu ochii pre mapa, ea ne va spune mai chiaru ca ori ce argumentare. De la Rusia va, unde Dunarea trece dein marginile austriei de acum, pan' preste Braila, ea cuprende intru un arcu grandiosu tota Romania. Numai de catu supu Braila, in anghialu celu forbeza intelnirea Siretului si Prutului cu Dunarea, sta cetatea cu portu moldovesca Galatii, pan' unde plutescu in susu naile de mare dela marea-negra. Precum Romania e incongiurata de Dunare, asia tota Moldova de unedele margini ale Prutului, incepundu dela puntula de unde lasa Bucovina pan' la deversarea in flumele principale la Galatii. Ambe principatele se alipescu geografica, rotundite pre ale loru si ale Austriei firesci termini, catra al nostru Statu imperatescu.

Ine un momentu mai poterosu mai decisivu ae adange, spre a provoaca pre Austria, ca ea urmandu fierescei sale destinatiuni, legei gravitatiei corporeloru, se impla siesulu-valcosu al Dunarei. Principatele Dunarei sunt locuite de Vlachii Daco-romani, dein carii 2. 500.000 cada pre Romania, si 1. 500.000 pre Moldova. Fratii loru de un sange, done milioane *) cu numerulu, locuescu in Imperati'a Austriei, in Un-

garia de catra a media-di siresaritu, facundu maioritaea poporatiunei in Transilvania, si mai intrega a Bucovinei. Cu acestia impreunati Romanii dela Dunare voru forma o poporatiune imposable, masiva de siesa milioane **) supu sceprulu Imperatescu austriacu. O noua epoca va incepe prentu viti'a Daco-romana tare in poteri si cu talente. Ea destepanduse dein decadenti'a ei spirituale catra o viti'a nobile cu libertate, va cumpani ca partea unui mare statu constitutiunale in cumpania poporaloru, in locu de a fi ca pan'acum de jecareca turciloru si rusiloru. Ea, pazitori'a dunarei nostre si a ei austriace, va ajota a impleni inaltistoric'a misiune a monarchiei nostre. ~~Moldova~~ are un teritoriu de 725, Romania de 1350 mile patrate; in neci unulu dein ambele principate nu ajunge poporatiunea relativa la 2000 suflete pre un milu patratu. Pre fruptuosulu pamentu al acestoru provincie, avutu in bucate, vinu, paduri, sare si alte producte, candu fontanele loru ne esauaste se voru desvolta prein infientiarea unui statu liberu, regulatu, va nutri pre usioru 10 milioane de omeni. Austria va castiga preintr'insele o acrescere nemesurata de potere materiale si morale; si ele insesi, acum provincie barbaresci obscure, nepotentiose, in legatura cu Austria, voru castiga avuti'a nationale si politica insemnatiune. De la Rusia tote le au principatele de asi le teme, pierdteea acei umbre de independentia, ce li'sa lasatu pan' la un tempu, pierdteea celoru mai inalte bunuri a le omenimei, pierdteea spemei ce o mai fericita venitorime. Dela Austria, de nou nascuta liber'a Austria, in carea romanii se numera intre marile popora ***) , tote le au de asile asteptá, ce potu face onatiune mare, poterosa, superba, fericita.

Alegerea nu pote fi la indoieia. Emisarii rusesci potu se verse aurulu cu manale plene; poporale intregi nu se potu corumpe, ochii nu lise potu astupa se nu vedea ce lora le ede folosu au de stricatiune. Romanii nu semtu neci o daunosa dupa maririle panslavismului †), cu atatu mai multu se voru nevoi a le interita temerile relegiose si a implantá si in Jasi si Bucuresci ca si in St. Petruburgu steagulu credentiei asup'a nostra a paganiloru. Ei bene, locitorii principatoru voru vedé, au atenge-se-va cineva de libertatea credentiei confratiloru loru in Austria; ei voru judeca, ore supremati'a spirituale a Autocratorului fi va mai ajutoria acestei libertati, de catu ierarchi'a unui Patriarcu de sene statutoriu, libere alesu de natiune.

Austriani! blemu se aratamu prein al nostru esemplu in pace simoraliter poporaloru dela Dunare, ce insemneza a se tiené de un Statu liberu si umanu. Atare esemplu va fi indulcirea cea resultatoria, mai multu lucrandu de catu emisarii si rescolatorii. Rusia vrea a fi infricosiata, fia Austria pretiuita si amata; si principatele de la Dunare cu bucuria se voru astringe catra noi, si ne voru dá o compensatiune dein destulu in localu partiloru corpului, ce numai reluptanduse si cu poterea se potu tiené. Fora Italia, fora Galitia, ori catu de pretiose se fia aceste provincie, ori catu de grea ne va

*) **) Ungaria, Transilvania si Bucovina numera fora indoieia 3 milioane romani; dar' Besarabia, care inca e a nostra?

***) Ci pan' astadi robe, in Austria libera. Oh!

†) Nu, nu, o mie de ori nu, ci gretia.

eadă pierderea lor, Austria înca totu pote stă ca statu potentiosu; intru o liga potente de staturi italiene, intru o nona imperatia polonesca, catra resaritu si apasu orecandu-si pote află confederati firesci, — ci fora provinciele Dunarei Austria enumai un corpu mutilu, ne eformatu, o schimositura de Staturi; cu ele va castigă un temeiu eternu, nescuturatu, latuprentru consistenti'a, si politica, condintiunea de viatia prentu asa potere si venitorime.

Inca o data, principatele Dunarei numai cu Austria pota deveni libere, potentiose, si cu insemnătate politica, si mai aproape intru interesulu lor; intru influenti'a morale a Austriei ce în mii de forme se pote arată catra ele e pusu pemuulu adangerei lor la legatur'a statului Austriei. Austria nu cügea la ocuparea principatelor cu arme, ea doresce, si astépta intrarea lor de buna voia în marea familia a poporaloru Austriei. Pau'randu inse ast'a nu se va templá, neci unei osti straine nu e iertatu a intrá în pamentulu lor; intratulu celei de antaiu colone rusesci ar' fi manifestu de bataia asupra Austriei. Neci o lupta nu ar' fi mai mare, inse neci mai natiunale, mai decisiva. În neci un'a alta lupta nu s'aru desvolbe cu mai multa energia pre potenti-le impulsuri de entusiasmu si de amorea patriei, cá intr'acést'a. Rusia se va socoti, mai nainte de a ne provocá la o atare lupta.

— Noi la acesste doriri scose dein adunculu animei fia-carii dreptu romanu, inflacaratu prentu inalta dreptatea Casei Austriace si prentu natiunea si patria sa, nu mai adaugemu, de catu dorulu de a vedé inca cu ochii nostri aceste scopuri infientiate, si apoi: *Авѣмъ Спасозбави...*

TRANSILVANIA.

BLASIU. Ce va se lucreze Adunarea natiunale? Ce voru fi poztele, conclusele ei? Cum se va portá si acum a doua or'a poporulu adunatu? etc. etc. Aste si mai multe asemene întrebatiuni -si pune fia care unulu altuia si sie-insusi, fora de asi află doritulu respunsu. Multi vaticineza de acum, cum ca adunarea va fi nespusu numerosa, si cá intr'atata multime nu voru poté lipsi escsuri, cum ca romanii se voru desbiná cumplitu. Preste totu, mai toti sunt ingrigiati de rezultatele acestei unice dupa mai multe sute de ani întempleri. Pacini optimisti, si multi pesimisti.

Ci noi ne incredemu prevedentiei d. dieesci carea a insuflatu în animele tuturoru poporaloru Europei insuflétirea prentu cele mai scumpe drepturi convenite omului, cá va insuflá si noue spiritulu pacei, cumpetului si al ordului bunu, fora carele societatea omenesca nu pote se sté; ne incredemu bunu geniului poporului nostru, carele nucere alta de catu dreptate prentu sene si prentu toti, si aceloru barbati alesi, ai poporului nostru, carii împreuna cu întieptiunea si cunoscentiele trebuentiose voru sci află doririle acestui poporu silu voru portá spre bene.

De aci înainte de tote: concentrarea ideelor sanetose si tota nevoienti'a de a arată multimei adeveratele ei interese. Multimea va ascultá, nu avemu neci o indoicla.

Se luamu amente, cá tota tier'a cauta cu încordare la adunarea nostra, ca deintr'insa se judece gradulu culturai si civilisatiunei nostre. Judecat'a lunei inca nu va lipsi dupa aceea. Totu interesulu nostru al tuturoru este, ca cursulu ei se fia paciutu si rezultatulu gloriosu. A fi de risu

au de blastemu înainte altor'a, intogma e rusinosu. De aci de partetote ideele împarechiatorie, ci dein cuntra regularea si simplificarea lucrariloru pre catu se pote mai multu.

Pacea, cumpetulu si ordulu bunu. Si D. dieulu pacei va fi cu noi.

MEDIASIU, 25 apr. Diua numelui M. Sale, pre înduratului nostru Monarchu, cu catu s'a serbatu dein partea cetatei în presér'a dilei însemnate fora illuminatii stralucite si fora de musica de alte ori cu acestu privilegiu tienute, cu atat'a dio cu radiele sorelui sicu zelulu credentiosiloru s'a facutu mai stralucita; ca ci pre la 7 o'ce demaneti'a multimea poporului Romanu de aici a implutu baserec'a gr. catolica, si cu tota pietatea a ascultatu S. Liturgia de trei prenti sierbita si Cuventarea tienuta de Paroculu ordinariu santiei dilei acomodata, caruia a urmatu innulu „*Donne pre al nostru Imperatu*“ de teneri si tenererele decantatu; éra afora o compania dein militi'a locale si-a detunatu consuetele salve. Apoi au urmatu rogatiuni si Cuventare la evangelico-Luterani, si Cuventare cu cultu d. dieescu la R. Catolici — E demnu de însemnatu si acelu nespusu zelu, cu carele s'au nevoitu în tote parochiele scaunului acestuia parochii gr. Catolici si poporele lor, ca sesi arate cultulu omagiale catra pre bunulu nostru Imperatu, tienendu inchinatiune d. dieesca, cu salve si vivate descoperindusi supunerea fiesca. M.

LOZNA-MARE (Com. Solnocului dein la intru). Diua nascerei In. Imperatu s'a serbatu în totu Tractulu Sarduului cu o via bucuria, dar' mai alesu în satele Lozna si Prelaci locuite de nobili romani s'a celebratu cu o infocata însuflétire si straordinaria solenitate, vedlienduse în faciele tuturoru dela mari pan'la mici o viosia plena de bucuria, mai vertosu de acolo nascuta, cá ce rumerea publica cu unele vesti nefundate nu pucina neplacere le pricinuesce; acum cu atat'a mai vertosu se bucura de acést'a di, în care lise dederu ocaziune a spriná fierbentea dorire a inimei lor de a remané în veci suptu blandulu si de dreptate amatorinlu sceptru a In. Case austriace, si fidelitatea omagiale catra Inaltulu tron. — Demaneti'a ce adioritu spre acea luminata di, apropianduse or'a de a inaltia rogatiuni catra pre potentele D. dieu pentru îndelunga si ferice viati'a, si statornica sanetatea si domnirea Maiestatei Sale, nobilimea cu ramuri verdi infrumsetiata a formatu un ordine fromosu înainte baserecei, carii pricepeau si catra deprinderile militare avendu trebuantiosele arme; si de cate ori suptu S. Liturgia s'a memoratu pre dulce numele a In. Imperatu, de atatea ori de bubuituri au resunatu stâncele, ce în form'a unui semiceru încungiura teritoriulu ambeloru vecinate sate, bucuri'a serbatoriei. Dupa S. Liturgia rostindule un cuventu scurtu despre demnetatea serbatoriei, careia au urmatu vivaturi necurmate dein partea poporului care nu încapea în basereca macar'destulu de ampla, ci érá plinu si cercuitulu baserecei, intr'acel'asi ordine fromosu au esitu dela S. Basereca mergundu la cas'a D. lui. Protopopu, unde asemenea aratandu bucuri'a cu semnele de mainainte, între resunatulu chiamariloru de vivate: *Setraiesca In. nostru Imperatu Ferdinando la multi ani!!!* petrecundui mai multi musici si desfetandui asemenea dein Romani s'au dusu la o casa comune, unde prein un individuu romanu danduse un ospetiu fromosu s'a

inchinatu intru marirea In. Imperatu mai de multe ori, si apoi tenerimea a saltatu jocuri natiunali.

J. K.

— IN dilele mai dein cocene venira amana trei proclamatii in limb'a germana, — semnu, cum ca nu numai romanii latiescu asemenea scrisori, — dein carele un'a se pare adusa dein Viena si, dupa o gazeta dein Ungaria, scrisa de consiliariulu Rosenfeld, ce spunu ca a sositu in Sabiu. Intr'ins'a se arata periculos'a stare a monarchiei Austriace, candu Transilvania s'ar'unu cu Ungaria. — Intr'alt'a anonima, ci tiparita in Sabiu, se propune uniunea de patru natiuni confederate, a Slaviloru, Unguriloru, Germaniloru si Romaniloru dein Ungaria si Transilvania, cu intogm'a drepturi intre sene. Ideele, nu e indoicla ca sunt pre frumose, ci unele mai cu nepotentia de ase practica, precum: ca tienenduse diet'a acestui Statu confederatu in totu anulu dein ordene acum in tienutulu unei acum altei natiunalitati, si trebuendu ca in fia-care dieta se se vorbesea in limb'a natiunei teritoriului unde se tiene diet'a, toate natiunile se si alege de acei deputati cari se scia grei in limb'a natiunei acelu teritoriu; asia candu diet'a s'ar'tiené in teritoriulu Slaviloru, toti deputatii celoralte natiuni, unguri, germani si romani se scia slavesce si numai de aceia barbati se se alege. Noi de nu amu fi strimtoriti, amu dá macar' un extractu dein acelu proiectu. — Ina treia, érase tiparita in Sabiu suptu numele de Dr. Justus Trebonianus, in carme, cu titlu: Emancipation! Landtagliche Repraesentation! Eigenes Wohngebiet unsern walachischen Mitbrüdern! und nicht blindlings Union!! Autorinlu recomanda in locu de uniunea cu Ungaria, o noua uniune transilvana cu patru natiunalitati, unguresesca, secuiesca, romanescasi sasesca, etc. Noi suntemu multiemitori tuturoru, earii ne voiescu bene si dreptate, ci ore nu érá bene se nilu fi voitu mai de multu?

— Gazetele unguresci nu inceteza a ne mustrá, ca avem simpatia catre Rusulu. Noi in dreptate marturisimu, ca nu precepemu de unde pote veni romanului acea imputare scandalosa? Noi amu protestatu si trebue se protestamu cu tota energia asupr'a unoru inculpari atatu de vetemtorie, cu carele confratii nostri ne aducu in prepusu inaintea publicului. — Noi nu potemu se tacemu neci de acea nedrepta inscientiare, cu care o noua gazeta dein Clasiu cu numele Ellenör, chiaru in nr. I, atenge de Adunarea nostradein 3 : 15 mai, si inca de insusi acestu Organu. Ea scrie:

„Adunarea poporului la Blasiu o voru tiené in 15 mai, nesocotendu ordenel'a guberniului“. — Redactorinlu, resiediendu in Clasiu, ar'trebai se scia, ca asta adunare se tiene togma dein invoirea In. Guberniu.

„Acum nu 10,000 de omeni, ci numai pre cei mai intielegutori ai poporului, chiama gazeta dein Blasiu“. — Organulu n'a chiamatu neci o data 10,000 omeni la Blasiu, inca neci mai pucini; noi numai amu facutu cunoscuta publicului convocarea pre 15 mai, in moduru carele s'a statoritu. — Mai incolo adauge:

„Ei vreu o petitiune in 3 puncturi, 1) a lise admite natiunea loru de natiunea a patr'a, 2) relegiunea n. u. a se recunosce de recepta, 3) in Un-

garia a fi representati ca natiune“. — De unde scie Ellenör, ca ce petitiune si dein cate puncturi vreu romanii? Pote ca vrea a atenge, ce amu scrisu noi in nr. LXVIII p. 385; care de e asia, rogamu pre D. Redactoriu, ca mai bene se intielega ce amu scrisu acolo, si de nu intielege bene romanesc, cercesi mai antaiu o buna versiune, si apoi judece. Noi proiectaramu numai ca si E. H. un art. de lege prentu romani, inainte de a ne cará la Buda-Pestia, in carele se se recunosca natiunea rom., si relegiunea grecesca unita-ne unita, ca si celelalte natiuni si relegiuni ale patriei, si pre acestu temeiu inainte de pronunsierea Uniunei a se admite deputatii natiunei nostre in diet'a, bene insenmandu, a Transilvaniei. At'a este cu petitiunea si puncturile ei, dupa cum va decide Adunarea natiunale, ce noi nu potemu sci inainte. Noi grairamu numai ca gazeta catra gazeta, pre temeiuulu ecualitatei; de aci ceremu, ca asia se fimu si intielesi. — In urma dice: Parerea ne o vomu dá mai tardiu. Noi o asteptamu. Ci inainte de tote rogamu pre colegii nostri, ca se ne intempinamu ca frati pre campulu libertatei tipariului. Si apoi D. dieu cu toti.

A L T E T I E R I.

ROMANIA. Bucuresci 18 : 30 apr. Bucurescii sunt pan'acum in pace de si frica e mare. Program a despre obiectele invetiatureloru in Colegiulu natiunale dupa o noua forma a esitu; limb'a si literatur'a romanescastau in frunte. — Ministrulu celoru dein la-intru publica un circulariu asupr'a abuzuriloru, ce se facu dein partea proprietariloru de pamentu catra tierani prentu pamentulu celu tienu pre deasupra de catatimea ordinaria, ne voinduse ase togmi cu ei si apoi ingreniandui mai multu de catu dupa cuvenentia. Proprietarii sunt indreptati a se tiené strinsu de regulamentu intr'acestu obiectu.

MOLDOVA. Ostile rusesci pan'in 3:15 n'au fostu intratu in principatu; cererile de reforme mai tote sunt aplacitate, ci censur'a inca totu mai sta.

UNGARIA. Kossuth sfermatu de ostenele dietali, si cu noue grele indeterentie ministeriali ocupatu, se afla in stare pre critica a sanetatei, si e téma, ca spre restatorirea poteriloru va trebui a se lasa de ministeriu. — Persecutiunile asupr'a judeiloru incepura cu grosulu. In Posionu in diua de Pasci si adoua di ea fu cumplita si sangerosa. Nefericitii nu afla necairi adapostu si scutentia. Tote gazetele striga asupr'a acestui vandalismu ne crestianescu. Ministeriulu opri a se dá arme Posionianiloru ca unoru nedemni de a le portá. In Pestia famelie intregi se botéza, de frica. — Clerulu R. Catholicu in Ungaria si incepú a se ingrigia de reforme in ierarchia si disciplina, dechiaranduse unii mai apriatu altii mai inchisu; neci e de mirare, candu tota lamea se misica.

ANGLIA. In London incepe a insufia mare ingrigiare confluxulu atatoru persone scapate dein potere domnitoria, intre care acum. si principele Metternich cu o mare glota dupa sene. — Securitatea in Irlandia inca totu e periclitata. Un bilu intru acestu obiectu trecu prein casele parlamentului si se sanctiona de regin'a.

Redactoriu prim. respundiatoriu: T. CIPARIU.

Protestatiunea tenerimei Romane dein Pestia.

(Capetu.)

„Acestu ambletu facutu suptu nume nostru intru interesulu strainu, cu catu mai multu trebuimiu al condamnă, prentu ca un narodu pretensivu serbescu, ce numai dein 12 mii se afla precum spanu in Ujvidék, afora de aceea inaintea nostra necunoscutu, usurpa numele poporului românescu, ce nu esuptu intrebare ci adeveratu se afla in fientia, si nu preste 12 ci 120 de mii trecu, fora acestuia scire, ca ci suptu numele acestui poporu inocente in contra voiei si dorirei publice formandu statu in statu, se nevoescu a sparge, despoteri si nemici unimea cea asia neaparatu de lipsa spre sustinerea drepturiloru patriei acum de nou nascute politicesce.

„Romanimea de legea grecesca, ne affanduse in neci o relatiune de drepturi cu asta deputatiune serbesca, precum nu luà parte in acea deputatiune, asia neci se amésteca in adunarea legiuitoria acestui narodu serbescu inaintei necunoscutu si la indoieia, ce de ei neci se tiene neci se pote tiené,—cu un cuventu nemica vré a sci de elu.

„Departate se fia, ca noi, romanii, dein parte-ne se voimiu cu interesele nostre particulare a abate luarea amente publica acum de lipse prentu alte cause cu totulu noue si mai momentose; ci dein contra departandune de ori ce pasi asemene laterali, tote puterile spre aceea le vomu intorce, cá aceea santa unime, cei amenitia indrasnelele politicesci, in contra acelor a intrega si nesurapata in susu standu, de tote laturile se se intarésca, prein care libertatea nostra cetatiana acum numai nascuta politicesce se puna radecine, se se intenda, se infloresca si se né aduca fructuri noue toturora lorice.

Estrasu

dein art. do lege prentu representatiune.

§ 1. Cei ce pan'acum avura voturi de alegere, remanu si de acum inainte in acelu dreptu; —2) toti innascutii au indigenatii, de 20 de ani, carii nu sunt suptu parenti, tutori, seau domni, fara alegere intre confesiuni, sunt alegatori, luandu a fora pre muieri: a) in cetatile r. libere seau carele au senatu sistemizatu fia carele are casa au pamentu de 300 fl., in comunitati 1/4 de mosia intru intielesulu urbariale seau alta posesiune de atatasi pretiu, au cá proprietate a sa, au cá comune muieriloru si prunciloru sei minoreni; b) manufacturistii, negociatorii, fabricantii asediati, carii au ale sale scaune de lucru, bolte si fabrice, er' manufacturistii carii au celu pucinu un sociu de ajutoriu; c) toti cati potu arata proventu securu de 100 fl. pre anu; d) doctorii, chirurgii, procatorii, geometrii, artistii academici, profesorii, membrii academiei ungarice, apotecarii, parochii, notarii comunitatiloru si dascalii, fora cautare la averile loru; e) carii au fostu pan' acum cetatiani cetatiloru, de si nu avutu au réquisitele mai susu atense. —3) Alesu pote fi totu alegatoriulu, carele au plenu 24 de ani si scie ungresce; —4) impartirea cercuriloru alegatorie n'au influentia in form'a de acum a Comitatoru etc.; —5) cas'a deputatiloru vastá dein 377 de deputati, afora de ai Transilvaniei, carii toti voru avé votu personale si pre temeulu poporatiunei, intensiunei si economiei publice se voru impartii precum urmeza:

A) Comunitati XXVIII, voturi 60; deintre carile: Pestia 5, Dobricinulu 3; Buda, Posionulu, Szabadka, Szegedinulu, Kecskemetulu si Miskolczulu cate 2, celalalte XL precum Aradulu, Gradia-mare, Temisioara etc. cate 1.

B) Comitatie impreuna cu cercurile libere si alte opide, LXI, voturi 317; dein care 12 Biharulu; — 11 Nyitra; cate 10 deputati: Bacs, Pestia, Vas cu cetatea r. l. Kőszeg, — cate 9: Torontál, Zala, — cate 8: Heves, Posionu, Somogy, Temes, Trencsén, Zemplén; — cate 7: Baranya, Satmarulu; — cate 6: Arad, Borsod, Gömör, Krasso, Maramurasu, Nograd, Sáros, Sopron, Szabolcs, Szepes, Tolna, Veszprem; — cate 5: Abauj, Alba; — cate 4: Bereg, Jászág, Komárom, Ung, Verőcze; — cate 3: Bars, Győr, Hont, Srim, Szolnok (de mid.), Zolyom; — cate 2: Arva, Békes, Csanád, Csongrád, Haiducii, Kövár, Kraszna, Lipto, Moson, Poszege, Strigonu, Torna, Turocz, Ugocsa, Zarand; — cate 1: Csajkás, Fiume, 3 reg. lim. banatiane, 3 reg. lim. de Srim, 8 reg. lim. croatice.

C) Croatia: 18.

D) Transilvania de se va uní: 69.

§ 6. Prentu alegerea a fia-carii deputatu se va forma un cercu, care va alege numai un deputatu; —7) dupa desfacerea dietei celu pucinu in 20 de dile comitatele se voru impartii in cercuri alegatorie si loculu adunariloru mici cu alegatoriile centrali; —8) in Comitatie alegerile se voru face in adunările mici, in cetati in sidentiele comuni ale senatorulu; —9) alegatoriile centrale se va forma si in comitatele cu 1 deputatu; —10) Conclusele dupa §§ 7 si 8 se voru asterne numai decatu ministeriulu dein afora; —11) juramentulu alegatoriile centrale: Eu N. juru etc. cum ca cu credentia, fora partialitate, si dupa cosciantia voiu impleni totu cese va tiené de deregatorieami de a impleni dupa misiunemi spre alegerea deputatiloru (-lui) de dieta dupa lege. D. diea asia semi ajute etc. —12) Alegatoriile centrale celu multu dupa 8 dile va tramite o deputatiune dein 8 membre in cercurile alegatorie spre conscrierea alegatoriloru, si va determina diua candu au ase incepe conscrierile in cercuri, continuanduse in 14 dile dupa olalta; —13) diua determinata nu pote fi mai curundu de 21 de dile neci mai tardia de 30; inscientiarile voru fi catu se pote mai publice; —14) deputatiunile spre conscrierea in decursulu a 14 dile in tote dilele voru tiené sidentia insemnandu alegatoriile cese voru inscientia; —15) spre indreptare se voru intrebuentia conscrierile contribuentiloru, listele de pan' acum ale cetatianiloru, si alte daturi; —16) la conscrierea facunda in rubrica separata se voru insemna si daturile intrebuentiate; —17) conscrierile se voru face in 3 esemplarie, carele dupa 14 dile se voru tramite alegatoriile centrale; —18) un esemplariu se va espune intr' un locu publicu spre vedere in mai multe dile; —19) cei ce aru avé de a se plange prentu lasarea afora au inscriere se voru indrepta catra alegatoriile centrale; —20) carele nu s'a aratatu inaintea vreunei deputatiuni coscrietorie, nu pote alerga la alegatoriile centrale; —21) alegatoriile centrale celu pucinu o septamana dupa incheierea conscrieriloru va cerceta conscrierile si plausorile in la-intru date, si le va indrepta; —22) alegatoriile cen-

trale va duce de tote un protocol;— 23) sieden-
 tiele alegătorilor și a deputațiilor con-
 scrierilor vor fi publice;— 24) inscien-
 dându-se ziua deschiderii dietei, alegătorii
 centrale și așiile va defice terminul
 alegerei deputațiilor cu 14 zile se
 se publice înainte de începerea alegerei
 și cu 4 săptămâni înainte de a dietei;—
 25) ziua alegerii se va publica de
 presidente alegătoriei centrale cu cea
 mai mare publicitate;— 26) alegătorii
 centrale pentru totu cerentul va alege
 un presidente și un notariu înca și
 locuțienitori;— 27) presidente ales
 în ziua pusă deschidându-se alege-
 rea în locul și oră defictă, fiacare
 alegătoriu are dreptul de a recomen-
 dă pre unulu de deputat;— 28) dreptul
 de alegeți au numai cei însemnați în
 conscriere și numai în cerculu unde
 conscriși;— 29) dreptulu alegerei nu
 se pote denegă neci unu cuprensu în
 conscriere;— 30) de cum va nuntai
 unulu se recomen-
 dă, la ziua alegerii presidente va
 întrebă: că au învoiescuse toti în
 alegerea acelu individuu? și de
 numai 10 inși se voru află carii se
 potescă votizarea, atunci se se
 face votizarea. § 31. Alegătorii,
 fiacare va nuntai pre doi deintre
 alegătorii de facia, carii după
 pluralitate alegundăse împreună
 cu presidente și cu notariulu voru
 forma alegătoriu adunatoriul de
 voturi;— 32) votizarea se va face
 numai în fiencia de facia acieși
 alegătorie, și numerarea voturilor
 va fi publica etc. — 39) fiacare
 numai în persona pote votiză;—
 40) alegătorii neci la conscriere
 neci la alegeți nu sunt iertati a
 veni cu arme;— 54) adunarea
 provinciale a Croației tramite
 doi deputati și la tablă magnatilor;
 — 56) fiacare deputatu are
 deîn casa statulu 5 fl. c. m.
 diurnu și pre anu 400 fl. c. m.
 pentru locuția;— 57) ministrii
 financielor și a lucrarilor publice
 se îndoterescu a îngriji de locu
 comod în Pestia pentru
 consuaturii dietali.

DEREGATORIELE UNUI PREUTU

cuprense într-o Predica.

(Capetu)

NOULE preutul granturosa e calea,
 precare trebue se asudi pentru în-
 întarea binelui comune, înse
 adu-ti a mente că frumoasă e
 ostirea în timpuri grele,—la
 răcelă și nepesarea, ce o ve-
 di în gîrulu teu, nu caută,
 caută la sioptirea animei,
 la postă deregătoriei tale,—
 tu se cuvene se scii că nu
 esti preutul egiptenilor,
 cari ascundeau chiacă
 întielegerei, trebue se scii
 că a trecut timpul ieroglifelor,
 —dela tine tenerimea,
 dela tine natiunea, și
 mai marii potescă lucrul
 aieve, și decuniva
 numai venitorulu va
 potescă gustă
 fraptulu ostenelelor
 tale întră
 multiamitoria
 aducere a mente,
 tu vei trăi; pe
 acesta grea
 carare sierbesca-
 ti de mangalare
 acea convingere
 deîn la-intru,
 și sperare că
 natiunea va
 trăi, și ca o
 primavera
 eterna va
 înflori. Că
 ci nu potu
 eu crede că
 D. dienu se
 nu aduca
 înainte
 sudorile
 acele de
 sange, cari
 au picatu
 și pica
 de pre
 frantea
 unora
 zelosi
 barbati
 pre
 pamentulu
 natiunei,
 aceea nu
 pote fi
 ca
 ceresculu
 Parente,
 care și
 perulu
 capulu
 nostru
 înscie,
 se n'asculte
 până în
 capetu
 rogatiunea
 serbente
 a unu
 poporu,
 că
 ci elu
 este
 D. dienu
 poporalor!
 aceea nu
 pote fi
 ca
 atâtea
 anime
 se si li
 versatu
 în
 desierta
 sangele
 pentru
 unu
 poporu
 apusu;
 aceea
 nu
 pote fi,
 ca
 mentea,
 poterea,
 și
 o
 asiă
 ténera
 do-
 rire
 se
 se
 veschiesca
 în
 desiertu
 subtu
 greutatea
 unu
 blastem;
 căuta
 se
 vîna,
 și
 va
 veni
 unu
 tempu,
 după
 care
 oșteza
 serbente
 atâtea
 anime

insetate.— Oh! de
 asiū potescă eu
 dá în
 latiri
 velulu
 acelu
 care
 acopere
 acestu
 venitoriu,
 de
 v'asiū
 potescă
 areta
 fericirea,
 întieptiunea
 omenimei,
 înflorirea
 și
 stralucirea
 natiunei,
 și
 marirea
 cea
 nepetata
 a
 baserecei,
 care
 se
 voru
 înfiencia
 pre
 în
 incurgerea
 scientielor
 și
 a
 creșterii
 bune!—
 de
 v'asiū
 potescă
 areta
 cum
 se
 impucineza
 necazurile,
 și
 cum
 apune
 pecatulu
 causatorulu
 nefericirii
 deîn
 societatea
 omenesca,—
 și
 punendumi
 o
 mana
 pe
 scaunulu
 acestu,
 er'cecalata
 radimandumio
 pe
 cornulu
 altariulu,
 cu
 unu
 tonu,
 ce
 ar'cotre-
 mură
 creerii
 omenesce
 dela
 apusu
 până
 la
 resaritu,
 asiū
 dice:
 tote
 acestea
 singuru
 pre
 în
 invetiatura
 și
 creșcere
 cuvenientiosa
 au
 venitulu
 la
 casa
 fiencia
 și
 deplinire,
 a
 venitulu
 la
 noi
 imperatiua
 lui
 D. dienu!

Acestea sunt frate
 preute! deregătorie
 nuni preutu și
 profesoriu, aceste
 ti-le legu
 strensu de
 anima, și
 neci odata
 se nu-ti
 uiti că
 esti tare
 îndetoratu
 înainte
 lui
 D. dienu
 și
 a
 omenilor;
 — pasiesce
 acum
 dara
 într'un
 spiritu
 curatu
 la
 altariulu
 Mantuitorulu,
 radica
 acolo
 primitiei
 tale,
 sacrificiulu
 celu
 neincrun-
 tatu,
 între
 marirea
 lui
 D. dienu
 pentru
 înaltu
 Domnitoriua
 casa
 a
 Austriei,
 subtu
 acarei
 întieptă
 parentesca
 portare
 de
 grige
 e
 scutita
 și
 aparata
 cetatea
 și
 basereca
 nostra,
 pentru
 ne
 ostenitulu
 în
 lucrare
 Archireulu
 nostru,
 care
 preîn
 punerea
 manulor
 te-a
 facutu
 partasiu
 acestu
 daru,
 pentru
 zelosi
 tei
 Maimari,
 cari
 adăugu
 la
 înaintarea
 fericirii
 nostre,
 pentru
 junimea
 romana,
 sperarea
 natiunei
 nostre,
 ce
 te
 impresura,
 pentru
 poporulu
 ce
 s'a
 aratatu
 aci
 în
 casa
 lui
 D. dienu,
 și
 pe
 mine
 me
 uita!
 amin.

Prenumeratiune.

Cătu
 mai
 curandu
 va
 esi
 cu
 litere
 ilirice
 de
 sub
 tiparia
 în
 Sibiu
 Istoria
 Românilor
 pre
 scurtu,
 dela
 Almu
 povetitorulu
 Ungurilor
 incoce,
 de-
 scria
 deîn
 unu
 fragmentu
 de
 Parintelui
 Klein
 (osebitu
 de
 Notitia
 nationis
 Daco-
 Romanac),
 și
 de
 mine
 cu
 mzi
 multe
 însemnari
 însemnata;
 fiendu
 ca
 carticica
 acesta
 e
 interesata
 forte
 pentru
 Istoria
 Romanilor
 pentru
 tempulu
 de
 facia
 și
 venitoriu:
 îndresnesca
 toturor
 iubitorilor
 de
 ade-
 veru
 a
 o
 comendă.
 Pretiulu
 i
 va
 fi
 24
 xr
 m.
 c.
 cu
 legatura
 cu
 totu.
 În
 catu
 e
 pentru
 priimirea
 pre-
 numeratiunilor,
 me
 rogu
 de
 toti
 d.
 colectanti
 la
 Gazeta
 Romanesca
 de
 Transilvania,
 și
 Organulu
 Luminarei
 deîn
 Blasiu
 se
 bene
 voiésca
 a
 le
 primi.
 În
 Brasiovu
 se
 pote
 face
 prenumeratiune
 la
 on.
 d.
 Georgiu
 Baritz;
 în
 Sibiu
 la
 fratele
 meu
 Theodor
 Laszlo
 Accesistu
 la
 Exact.
 Cam.

Gabriel Laszlo seu Pop,
 Profesoriu de Istoria Univ.

De vendiare.

Magasiu
 istoricu
 pentru
 Dacia,
 sup-
 ptu
 redactia
 lui
 A. Treb.
 Laurianu
 și
 Nicol.
 Balcescu
 t. IV.
 nr. 3,
 4,
 5,
 6,
 Bucuresci,
 1847,
 8.
 a
 20
 xr.
 c.
 m.
 (Dela
 p. 170
 incolo
 numai
 cu
 litere
 latine.)

Manual
 de
 Filosofia
 și
 de
 literatura
 filo-
 sofica
 de
 W. Tr.
 Krug,
 tradusu
 după
 a
 treia
 editiune
 de
 A. Treb.
 Laurianu
 Prof.
 de
 Filo-
 sofia,
 în
 3
 tomuri.
 T. I,
 Bucuresci,
 1847,
 8.
 2
 fl.
 c.
 m.
 (Întregu
 cu
 litere
 latine.)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΡΟΜΑΝΙΚΗ ΠΕΝΤΕΣ ΕΜΙΝΑΡΙΙ
 ΣΙ ΚΑΛΕ ΜΑΙ ΦΗΛΑΠΕ, ΔΕΚΡΑΤΣ ΔΕ ΝΙΚΟΛΑΔ ΒΖ-
 ΛΤΩΕΚΚΣ ΠροφειουΣ. Cisiu, 1848, 8. br. 1 fl.
 c. m pp. XXX și 230.

La

Redactiunea Organulu.